

Innst. 187 S

(2014–2015)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Dokument 8:5 S (2014–2015)

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad og Liv Signe Navarsete om handlingsplan mot antibiotikaresistente bakterier i mat og dyr

Til Stortinget

Sammendrag

Antibiotikaresistens er av Verdens helseorganisasjon (WHO) definert som et globalt helseproblem og blir oppfattet som en trussel på linje med terror og klimaendringer. En rapport anslo at det i 2007 døde 25 000 mennesker av infeksjoner med antibiotikaresistente bakterier i EU/EØS-området. Selv om Norge (og Norden) har lav forekomst av resistens, er den økende.

I Norge ble det nylig fremlagt en rapport fra en tverrsektoriell ekspertgruppe på antibiotikaresistens («Antibiotikaresistens – kunnskapshull, utfordringer og aktuelle tiltak», Nasjonalt folkehelseinstitutt, 2014).

I rapporten understrekes det at antibiotikaresistens må sees i et «one-health»-perspektiv som nødvendiggjør en samlet innsats på tvers av ulike fagområder og departementer.

Forslagsstillerne fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen i løpet av våren 2015 fremme en handlingsplan mot utbredelse av antibiotikaresistente bakterier i mat og dyr på bakgrunn av tiltak fremmet i rapport fra tverrsektoriell ekspertgruppe mot antibiotikaresistens.
2. Stortinget ber regjeringen stanse forslaget om doubling av konsesjonsgrensene for fjørfe.

3. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en konsekvensutredning om spredning av antibiotikaresistens ved grenseoverskridende virksomhet når det gjelder mat og dyr, eksempelvis handel med matvarer, rekruttering av veterinærer og annen arbeidskraft i matproduksjonen og næringsmiddelindustrien.
4. Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan for utdanning av flere veterinærer og fagfolk innen matproduksjon og næringsmiddelindustri, slik at arbeidet mot spredning av antibiotikaresistente bakterier kan skje med dyktige fagfolk i alle ledd i næringsliv og forvaltning.
5. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en økonomisk opptrappingsplan for innsatsen innenfor forsknings- og utredningsarbeid for å stoppe spredningen av antibiotikaresistente bakterier.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Else-May Botten, Ingrid Heggø, Odd Omland og Knut Storberget, fra Høyre, Frank Bakke-Jensen, Ingunn Foss, Gunnar Gundersen og Ove Trellevik, fra Fremskrittspartiet, Tone Heimdal Brataas, Morten Ørsal Johansen og Øyvind Korsberg, fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Hjemdal, fra Senterpartiet, lederen Geir Pollestad, og fra Venstre, Pål Farstad, viser til Dokument 8:5 S (2014–2015) med forslag om at regjeringen skal utarbeide en handlingsplan mot antibiotikaresistente bakterier i mat og dyr. Komiteen viser til at antibiotikaresistens er et økende problem både i Norge og globalt, og at det har vært en dramatisk

økning de siste 10–20 årene. Bakteriene finnes både hos mennesker og dyr, der er assosiert til planter og matvarer, i jordsmonn og vann. Komiteen har merket seg at et tverrsektorielt ekspertutvalg 18. august 2014 leverte en rapport om hvordan Norge kan hindre spredningen av antibiotikaresistente bakterier hos mennesker og dyr. Ekspertgruppen kom med en rekke konkrete forslag for å redusere antibiotikabruken, og komiteen har merket seg at det i rapporten understrekes at antibiotikaresistens må sees i et «one-health»-perspektiv, som nødvendiggjør en samlet innsats på tvers av ulike fagområder og departementer.

Komiteen viser til at det under den åpne høringen i komiteen kom fram at vi i Norge har et lavt forbruk av antibiotika både i humanmedisin og veterinærmedisin. Det var flere som understreket at selv om situasjonen i norsk matproduksjon er svært god sammenlignet med andre land, så er det viktig at det jobbes systematisk med å sikre mattrygghet og et fortsatt lavt forbruk av antibiotika her i landet.

Komiteen viser til at man innenfor fiskeoppdrettsnæringen har lyktes med å nærmest fjerne bruken av antibiotika gjennom å vaksinere fisken mot sykdommer som tidligere ble behandlet med antibiotika.

Komiteen mener det er viktig at regjeringen på den internasjonale arena har en offensiv holdning i kampen mot antibiotikaresistens.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet har videre merket seg at regjeringen 12. desember 2014 har vedtatt endringer i forskrift om regulering av svine- og fjørfeproduksjon. Endringene innebærer at grensen for konsesjonsfri produksjon av slaktekylling økes fra inntil 140 000 til 280 000 kyllinger pr. år og for kalkunproduksjon fra inntil 30 000 til 60 000 kalkuner pr. år. Disse medlemmer har merket seg at flertallet av høringsinstansene ga faglig forankrede råd mot en dobling av grensene, og ser med bekymring på at regjeringen likevel valgte å øke grensene, og at det ble gjort uten at eventuelle konsekvenser for mattryggheten ble utredet på forhånd.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser i denne forbindelse til at ekspertgruppen kom med følgende anbefaling:

«Eventuelle strukturendringer i landbruket må konsekvensutredes på forhånd for å sikre en fortsatt god helsestatus hos dyrene og det med vedvarende lavt forbruk av antibakterielle midler».

Komiteen viser til at det er iverksatt to større forskningsprosjekter hvor Veterinærinstituttet er en viktig aktør, for å øke kunnskapen om E.coli-bakterier (ESBL) hos kylling og betydning av smitte til mennesker.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet mener at regjeringen burde ha avventet konklusjonen fra disse forskningsprosjektene før en besluttet å doble størrelsen på fjørfebesetningene. Disse medlemmer ser det som uheldig at regjeringen ikke har valgt å lytte til faglige råd i denne saken, men besluttet å doble konsesjonsgrensene for fjørfe.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ser det også som viktig at det gjennomføres en konsekvensutredning om spredning av antibiotikaresistens ved grenseoverskridende virksomhet. Disse medlemmer merker seg at statsråden i sitt brev til komiteen er tydelig på at utenlandske arbeidstakere innen landbruk og matvareproduksjon kan ta med smitte mellom landene.

Komiteen ser det som positivt at næringens organisasjoner arbeider seriøst for å informere og spre kunnskap om viktigheten av forebyggende arbeid for å hindre smitte og antibiotikaresistens.

Komiteen understreker betydningen av å sikre kompetanse i hele verdikjeden, og merker seg at statsråden i sitt brev til komiteen beskriver rekrutteringen av kvalifisert arbeidskraft til næringsmiddelindustrien som noe krevende, og at søkingen til restaurant- og matfag som skal utdanne fagarbeidere til matindustrien, er lav.

Komiteen merker seg videre at statsråden vurderer tilgangen på veterinærer som tilfredsstillende. Komiteen støtter at det bør vurderes tiltak for å sikre tilstrekkelig fagkompetanse til næringen, og ber statsråden komme med tiltak som kan snu den negative trenden.

Komiteen viser til at landbruks- og matministeren i sitt brev til komiteen avviser at det er behov for å utarbeide en opptrappingsplan for innsatsen innenfor FoU, for å stoppe spredningen av antibiotikaresistente bakterier. Komiteen merker seg at statsråden viser til flere pågående forskningsprosjekter knyttet til antibiotikaresistens.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet har imidlertid merket seg at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett foreslo store kutt i bevilgningene til landbruksforskning, og er bekymret for at det også vil ramme forskningen for å sikre mattrygghet. Disse medlemmer mener

forskningen på dette området må styrkes, og støtter forslaget om at Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en økonomisk opptrappingsplan for innsatsen innenfor forsknings- og utredningsarbeid for å stoppe spredningen av antibiotikaresistente bakterier.

Komiteen mener det er viktig å handle i kampen mot resistente bakterier, og at arbeidet blir basert på et solid kunnskapsgrunnlag. Komiteen viser til at det er økt innsats på forskning på antibiotikaresistens og at det gjøres en omfattende innsats for å hindre at MRSA får fotfeste i svinebesetningene i Norge. Dette er en innsats som må forsterkes og som det må være full oppmerksomhet om fra både myndigheter og næringen framover.

Komiteen viser til at regjeringen denne våren har varslet en tverrsektoriell strategi mot antibiotikaresistens, et arbeid som allerede er igangsatt av de fire berørte departementene Helse- og omsorgsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet. Utfordringene knyttet til antibiotikaresistens er globale og tverrsektorielle og må møtes med internasjonalt samarbeid innenfor mange ulike sektorer; folkehelse, dyrehelse, mat og miljø. Komiteen ser positivt på at regjeringen med den tverrsektorielle strategien går bredt og helhetlig inn i kampen mot antibiotikaresistens.

Komiteen viser til allerede iverksatte tiltak av regjeringen, men understreker behovet for å ha fortsatt høy beredskap innenfor landbruks- og matområdet fremover.

Komiteen mener det er viktig at strategien som skal utarbeides, er konkret og enten inneholder en handlingsdel eller suppleres med konkrete handlingsplaner. Stortinget ber i forlengelsen av ovennevnte om at regjeringen legger frem en strategi i løpet av våren 2015. Komiteen viser til de grep som er blitt gjort av regjeringen, og støtter opp under både styrking av overvåking og forskning på dette området. Komiteen viser til at det er flere igangsatte forskningsprosjekter, og at vi venter svar på flere av disse de nærmeste årene. Komiteen vil få understreke at det er viktig at den tverrsektorielle ekspertgruppens anbefalinger om mer forskning følges opp, og at kunnskapshullene tettes. Komiteen mener derfor forskning på dette området må styrkes.

Komiteen viser til at det i budsjettet for 2015 ble enighet om å utvide erstatningsordningen for dyresykdommer til også å omfatte en særskilt kompensasjon for produksjonstap til brukere som blir rammet av antibiotikaresistente bakterier i sine besetninger.

Komiteen mener det er viktig at det som allerede er gjort og det som planlegges av handling for å bekjempe antibiotikaresistente bakterier innenfor

Landbruks- og matdepartementets ansvarsområde, blir synliggjort. Komiteen mener at det i tilknytning til strategien bør utarbeides handlingsplaner, som ikke bare forplikter offentlige myndigheter, men alle ledd i verdikjeden.

Komiteen anerkjenner at spredning av antibiotikaresistens ved grenseoverskridende virksomhet er en utfordring som må tas på alvor. Komiteen understreker viktigheten av å se nærmere på problemstillinger knyttet til spredning av antibiotikaresistens ved grenseoverskridende virksomhet når det gjelder mat og dyr, eksempelvis handel med matvarer, og ved bruk av utenlandsk arbeidskraft.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det i tilknytning til den tverrsektorielle strategien mot antibiotikaresistens utarbeides en handlingsplan som viser hvordan offentlige myndigheter, veterinærer, fagmiljøer og næringen sammen kan jobbe mot utbredelse av antibiotikaresistente bakterier innenfor husdyrnæringen.»

Komiteen er opptatt av at det skal være ordninger som gir bonden trygghet til å melde fra ved mistanke om bakterieforekomst, uten bekymring for økonomiske konsekvenser.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, registrerer videre at landbruks- og matministeren i sitt brev viser til at antibiotikabruken i husdyrholdet har gått ned i en periode der strukturen har endret seg i retning av større enheter. Flertallet vil påpeke den usikre årsakssammenhengen i koblingen større besetninger og mindre antibiotikabruk.

Komiteen viser også til at spørsmålet rundt førtilsetningsstoffet Narasin har fått betydelig oppmerksomhet etter at representantforslaget (Dokument 8:5 S (2014–2015)) ble fremmet. Markedsleder Nortura har nå sagt at de vil fase ut bruken av dette stoffet i føret, noe som vil føre til at forbruket av Narasin vil bli svært kraftig redusert.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, understreker behovet for at myndigheter og andre aktører i verdikjeden bidrar til at man så raskt som mulig kan lykkes med en utfasing av Narasin som førtilsetning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen stanse forslaget om dobling av konsesjonsgrensene for fjørfe.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en konsekvensutredning om spredning av antibiotikaresistens ved grenseoverskridende virksomhet når det gjelder mat og dyr, eksempelvis handel med matvarer, rekruttering av veterinærer og annen arbeidskraft i matproduksjon og næringsmiddelindustri.»

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan for utdanning av flere veterinærer og fagfolk innen matproduksjon og næringsmiddelindustri, slik at arbeidet mot spredning av antibiotikaresistente bakterier kan skje med dyktige fagfolk i alle ledd i næringsliv og forvaltning.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en økonomisk opptrappingsplan for innsatsen innenfor forsknings- og utredningsarbeid for å stoppe spredningen av antibiotikaresistente bakterier.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen stanse forslaget om dobling av konsesjonsgrensene for fjørfe.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en konsekvensutredning om spredning av antibiotikaresistens ved grenseoverskridende virksomhet når det gjelder mat og dyr, eksempelvis handel med matvarer, rekruttering av veterinærer og annen arbeidskraft i matproduksjon og næringsmiddelindustri.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan for utdanning av flere veterinærer og fagfolk innen matproduksjon og næringsmiddelindustri, slik at arbeidet mot spredning av antibiotikaresistente bakterier kan skje med dyktige fagfolk i alle ledd i næringsliv og forvaltning.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en økonomisk opptrappingsplan for innsatsen innenfor forsknings- og utredningsarbeid for å stoppe spredningen av antibiotikaresistente bakterier.

Komiteens tilråding

Tilrådingen fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råder Stortinget til å fatte følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen sørge for at det i tilknytning til den tverrsektorielle strategien mot antibiotikaresistens utarbeides en handlingsplan som viser hvordan offentlige myndigheter, veterinærer, fagmiljøer og næringen sammen kan jobbe mot utbredelse av antibiotikaresistente bakterier innenfor husdyrnæringen.

II

Dokument 8:5 S (2014–2015) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad og Liv Signe Navarsete om handlingsplan mot antibiotikaresistente bakterier i mat og dyr – vedlegges protokollen.

Oslo, i næringskomiteen, den 5. mars 2015

Geir Pollestad

leder

Else-May Botten

ordfører

Vedlegg**Brev fra Landbruks- og matdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 5. november 2014****Dokument 8:5 S (2014 - 2015) Representantforslag om handlingsplan mot antibiotikaresistente bakterier i mat og dyr**

Jeg viser til brev av 22.10.2014 fra Stortingets næringskomité hvor det bes om en vurdering fra Landbruks- og matdepartementet av ovennevnte forslag.

I representantforslaget foreslås følgende:

- Stortinget ber regjeringen i løpet av våren 2015 fremme en handlingsplan mot utbredelse av antibiotikaresistente bakterier i mat og dyr på bakgrunn av tiltak fremmet i rapport fra tverrsektoriell ekspertgruppe mot antibiotikaresistens.
- Stortinget ber regjeringen stanse forslaget om dobling av konsesjonsgrensene for fjørfe.
- Stortinget ber regjeringen gjennomføre en konsekvensutredning om spredning av antibiotikaresistens ved grenseoverskridende virksomhet når det gjelder mat og dyr, eksempelvis handel med matvarer, rekruttering av veterinærer og annen arbeidskraft i matproduksjonen og næringsmiddelindustrien.
- Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan for utdanning av flere veterinærer og fagfolk innen matproduksjon og næringsmiddelindustri, slik at arbeidet mot spredning av antibiotikaresistente bakterier kan skje med dyktige fagfolk i alle ledd i næringsliv og forvaltning.
- Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en økonomisk opptrappingsplan for innsatsen innenfor forsknings- og utredningsarbeid for å stoppe spredningen av antibiotikaresistente bakterier.

Min vurdering av de enkelte punktene:

Handlingsplan mot utbredelse av antibiotikaresistente bakterier i mat og dyr

Jeg deler forslagsstillernes bekymring for den globale utviklingen når det gjelder antibiotikaresistens. Selv om norsk husdyrhold og matproduksjon i internasjonal sammenheng er i en svært god situasjon, har jeg valgt å møte utfordringene på mine ansvarsområder vesentlig mer offensivt enn mine forgjengere.

Jeg har lagt vekt på å handle heller enn å utarbeide handlingsplaner og er allerede i gang med tiltak

innenfor flere av de åtte innsatsområdene som ekspertgruppen foreslo i høst.

Jeg har i budsjettproposisjonen for 2015 varslet styrking både av overvåking og forskning knyttet til antibiotikaresistens. Dette bør bidra til økt kunnskap om reservoarer og bedre kunnskap om konsekvenser av ulike typer antibiotikaresistens hos dyr (spesielt relevant for ekspertgruppens tiltaksområder 1 og 3). Norge deltar også i forskningsprogrammet om antibiotikaresistens i regi av Ministerrådet i EU (JPI-AMR) (tiltaksområde 5).

Videre har jeg gitt min tilslutning til en svært ambisiøs strategi fra Mattilsynet for å forsøke å hindre at den antibiotikaresistente bakterien LA-MRSA får fotfeste i norsk svinehold. I budsjettproposisjonen for 2015 er det foreslått en ny kompensasjonsordning for å redusere den økonomiske belastningen for eiere av svinebesetninger som får påvist denne bakterien. Dette vil også bidra positivt til smittevern i bred forstand (tiltaksområdene 2 og 3).

Mange utfordringer knyttet til antibiotikaresistens i dyr og mat må møtes gjennom et internasjonalt samarbeid. Jeg har tatt opp flere utfordringer på dette området med EUs kommissær for mattrygghet og helse, herunder forekomsten av antibiotikaresistente bakterier i den internasjonale fjørfeavlen og praksis for veterinærers utlevering av antibiotika i noen EU-land. Den siste problemstillingen vil jeg følge opp videre overfor EU som for tiden arbeider med en revisjon av regelverket for utlevering og bruk av legemidler til dyr. Jeg vil også i styringsdialogen med Mattilsynet blant annet ha oppmerksomhet på forbedringer i vårt eget register for bruk av legemidler til dyr (tiltaksområdene 6 og 8).

Ekspertgruppen peker på at det i fremtiden er nødvendig med en mer helhetlig strategi som gir en bedre oversikt over antibiotikaresistens i alle de omtalte økologiske nisjer (menneske, landdyr, fisk og mat, samt ytre miljø, jord og vann). Tiltak mot antibiotikaresistens må sees i "En-helse"-perspektivet og krever innsats på tvers av fagområder og departementer. Berørte departementer fortsetter derfor samarbeidet for å se hvordan utfordringene knyttet til antibiotikaresistens, herunder den tverrfaglige ekspertgruppens anbefalinger, best kan følges opp.

Forslaget om dobling av konsesjonsgrensene for fjørfe

Landbruks- og matdepartementet sendte den 22.9.2014 på høring et forslag til endringer i forskrift

om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen. Dette regelverket regulerer den maksimale størrelsen på hver produksjonsenhet innenfor de kraftfôrbaserte produksjoner. Produksjon ut over de fastsatte grenser krever konsesjon fra departementet.

Regjeringen vil styrke landbruket og legge til rette for større og mer effektive enheter i kylling- og kalkunproduksjon. Det er opp til den enkelte bonde å bestemme sin egen tilpasning innenfor konsesjonsgrensen, men forslaget gir grunnlag for bedre utnyttelse av eksisterende bygningsmasse og teknologi, lavere kapitalkostnader, og mer effektiv produksjon.

I vurderingen av hvor grensene for konsesjonsfri produksjon skal ligge, har departementet sett hen til hva som kan gi grunnlag for en fulltids sysselsetting på brukene. Jeg mener at fulltidssysselsatte bønder som er mer til stede hos dyrene, også bidrar til god dyrevelferd og redusert smittepress. At det økonomiske resultatet av produksjonen er avgjørende for familiens disponible inntekt, trekker i samme retning.

Forslagsstillerne viser til rapporten fra den tverrsektorielle ekspertgruppa som har vurdert antibiotikaresistens og sier selv i sitt dokument:

Fjorfefæringen satte i 2013 i gang en handlingsplan mot ESBL-bærende E. coli. Resultatene i fjorfefæringen må følges tett, og om man ikke registrerer en markant nedgang av antibiotikaresistente bakterier, må sterkere tiltak iverksettes. Det antas at import av avlsmateriale er årsaken til forekomst av resistente bakterier i kylling. Det må gjennomføres tiltak for å redusere risikoen ved denne importen. Dersom avlsmaterialet over tid fortsetter å bidra med resistente bakterier inn i norsk fjørfeproduksjon, må det vurderes å etablere et eget nasjonalt avlsprogram for fjørfe.”

Jeg er enig med forslagsstillerne i at det er et problem knyttet til import av avlsmateriale. Heldigvis synes den oppfølgingen næringen har overfor produsenten av avlsmateriale nå å gi gode resultater. Jeg har også tatt opp disse utfordringene med EUs kommissær for helse og mattrygghet. Så langt i år har jeg fått opplyst at det ikke er funnet resistente bakterier i det importerte avlsmaterialet.

Forslagsstillerne viser også til et avsnitt i ekspertgruppens rapport som sier:

«Eventuelle strukturendringer i landbruket må konsekvensutredes på forhånd for å sikre en fortsatt god helsestatus hos dyrene og det med vedvarende lavt forbruk av antibakterielle midler.»

Utvalget konkluderer ikke med at større husdyrbesetninger øker faren for smittespredning og antibiotikaresistens. Gruppen gir heller ingen definisjon av hva som legges i begrepene ”små og store besetninger”, og anbefalingen bygger utelukkende på antakelser om at det ved store besetninger blir større grad av kontaktflater og smittepress mellom besetninger som følge av høyere livdyromsetning. Dette gjelder imidlertid ikke innenfor konsesjonsregulert produksjon av kylling og kalkun der det i produksjonsfasen normalt ikke skjer utveksling av dyr mellom besetninger.

Videre hevdes det også udokumentert at det i større besetninger kan bli mindre grad av individuell sykdomsbehandling til fordel for å behandle større grupper av dyr. Heller ikke dette er relevant ved en utvidelse av konsesjonsreguleringen av kylling og kalkunproduksjonen i Norge.

I Norge har forbruket av antibiotika i husdyrhold gått ned i en periode der strukturen har endret seg mot større enheter. Fra 1995 til 2013 ble forbruket av antibiotika som nesten utelukkende brukes til produksjonsdyr i landbruket, redusert med 38 %.

Jeg vil også peke på at konsesjonsgrensen for kylling ble økt fra 120 000 dyr til 140 000 dyr i 2013 under en statsråd fra samme parti som forslagsstillerne, uten at denne problemstillingen i det hele tatt ble omtalt i høringsdokumentene.

Konsekvensvurdering om spredning av antibiotikaresistens ved grenseoverskridende virksomhet

Etter EØS-avtalen er det fri bevegelse av arbeidstakere fra EU og EØS. Utenlandske arbeidstakere er etter hvert blitt vanlig i de fleste sektorer. Innen landbruk og matvareproduksjon kan dette i enkelte tilfeller innebære en smitterisiko.

Næringen er svært opptatt av å forhindre smitte til besetninger. De har derfor gitt tydelige anbefalinger for å forhindre smitte fra eierne, ansatte og andre som har tilgang til dyrehold. Dette gjelder anbefalinger knyttet til det daglige arbeidet og også hvordan man skal forholde seg etter hjemkomst fra utlandet.

KOORIMP, husdymæringens koordineringsenhet for smittebeskyttelse ved import, har utarbeidet opplæringsmateriell for utenlandske ansatte i norsk husdyrproduksjon. På hjemmesiden til Animalia er det lagt ut god informasjon og Norsvin har link til denne på sine hjemmesider.

Næringens organisasjoner arbeider seriøst for å informere og spre kunnskap om viktigheten av forebyggende arbeid for å hindre smitte og antibiotikaresistens. Etter det vi kjenner til er også de fleste produsentene svært opptatt av dette og følger anbefalingene.

Plan for utdanning av flere veterinærer og fagfolk innen matproduksjon

Kompetanse kreves i alle ledd, innen næring, industri, forvaltning, utdanning og forskning. Søkningen til veterinærstudier er svært god. Ved NMBU tas det årlig opp ca 70 veterinærstudenter. I tillegg er det nesten like mange norske veterinærstudenter i utlandet. Mattilsynet har opplyst at de autoriserte 92 norske og 54 utenlandske veterinærer i 2013. Fram til 27. oktober 2014 har de i år autorisert 69 norske og 48 utenlandske veterinærer. De utenlandske veterinærene kommer nesten bare fra andre EØS-land. Tilgangen på veterinærer vurderes generelt som tilfredsstillende.

Rekruttering av kvalifisert arbeidskraft til næringsmiddelindustrien er noe krevende, og søknin-gen til restaurant- og matfag som skal utdanne fagarbeidere til matindustrien er lav.

Jeg har tillit til kompetansen både hos norske veterinærer og i norsk næringsmiddelindustri. Denne kompetansen, kombinert med gode rutiner og hygienetiltak, er antakelig en viktig årsak til den gode situasjonen vi har med hensyn til antibiotikaresistens i matproduksjonen.

Opptappingsplan for forsknings- og utredningsarbeid

Forskning er viktig i arbeidet med å utvikle landbruket til å bli mer effektivt og lønnsomt, og til å levere trygg kvalitetsmat. Som det fremgår av Prp. 1 S (2014 – 2015) fra Landbruks- og matdepartementet

er det foreslått å gi høy prioritet til forskning rettet mot mattrygghet. Forskningen på antibiotikaresistens er foreslått styrket i 2015.

Det er i 2014 iverksatt to større forskningsprosjekter i regi av Veterinærinstituttet og Folkehelsetinstituttet, for å øke kunnskapen om ESBL (resistente E.coli-bakterier) hos kylling og betydning av smitte til mennesker. I tillegg har Mattilsynet i høst bestilt tre risikovurderinger på antibiotikaresistens fra Vitenskapskomiteen for mattrygghet. Det gjelder vurderinger knyttet til resistente bakterier i matkjeden, resistens hos kjæledyr og resistens i dyrefôr. Det er forventet at risikovurderingene vil bli overlevert til Mattilsynet i løpet av 2015.

Norge deltar også i forskningsprogrammet om antibiotikaresistens i regi av Ministerrådet i EU, *Joint Programme Initiative on Antimicrobial Resistance*, og bidrar i 2014 med ca. 5 mill. kroner til dette forskningssamarbeidet.

Som det fremgår ovenfor, pågår det betydelig forsknings- og utredningsarbeid knyttet til antibiotikaresistens hos dyr og i mat. Det er lagt opp til å styrke forskningsinnsatsen ytterligere i 2015. Dette viktige saksområdet følges også opp på flere andre måter, her under fra næringen selv.

Jeg ser derfor ikke behov for å utarbeide en særskilt plan for opptapping av innsatsen på området. Jeg mener det viktigste er å bruke ressursene på å handle og ikke bruke ressurser på å lage en handlingsplan.

